

Святитель Григорій Палама, архієпископ Солунський, захисник православного вчення про Божественне світлі, народився в 1296 році в Малій Азії. Під час турецької навали родина втекла до Константинополя і знайшла притулок при дворі Андроніка II Палеолога (1282–1328). Батько святого Григорія став великим сановником при імператорі, але невдовзі помер. Андронік сам взяв участь у вихованні та освіті осиротілого хлопчика, що володів прекрасними здібностями і великою старанністю.

Імператор хотів, щоб юнак присвятив себе державній діяльності, але Григорій, ледь досягнувши 20 років, пішов на Святу Гору Афон і вступив послушником у монастир Ватопед, де під керівництвом преподобного Никодима Ватопедського (пам'ять 11 липня) почав шлях подвижництва і прийняв чернечий постриг. Через рік йому з'явився у видінні святий євангеліст Іоанн Богослов і обіцяв своє духовне заступництво. Мати Григорія разом з його сестрами також прийняла чернецтво.

Після кончини преподобного Никодима інок Григорій проходив 8 років свій молитовний подвиг під керівництвом старця Никифора, а після смерті останнього перейшов у Лавру преподобного Афанасія Афонського. Але через три роки, прагнучи до більш високих щаблях духовної досконалості, він оселився в невеликій відлюдницькій обителі Глосії. Настоятель цієї обителі Григорій став вчити юнака зосередженої духовної молитви - розумному укладення, яке поступово розроблялося і засвоювалося ченцями, починаючи з великих пустельників IV століття.

Через загрозу нападу турків разом із братією святий Григорій перебрався в Солунь (Салоніки), де тоді ж був висвячений у сан священника.

Свої обов'язки пресвітера святий Григорій поєднував з життям відлюдника. У суботу та неділю пастир виходив до народу-здійснював Богослужіння і виголошував проповіді. Іноді святий Григорій відвідував богословські збори міської освіченої молоді. Він зібрав невелику громаду ченців-пустельників і керував нею протягом 5 років.

У 1331 році святий віддалився на Афон і усамітнився в скиті святого Сави, поблизу Лаври преподобного Афанасія. У 1333 році він був призначений ігуменом Есфігменського монастиря в північній частині Святої Гори. У 1336 році святий повернувся в скит святого Сави, де зайнявся богословськими працями, яких не залишав вже до кінця життя.

У 30-і роки XIV століття в житті Східної Церкви назрівали події, що поставили святителя Григорія в ряд великих вселенських апологетів Православ'я.

Близько 1330 року в Константинополь з Калабрії приїхав вчений чернець Варлаам. Незабаром Варлаам поїхав на Афон, познайомився там з укладом духовного життя ісихастів і, на підставі догмату про незбагненність сутності Божої, оголосив розумне діяння еретичною. Варлаам вступив у суперечку з ченцями і намагався довести тварність Фаворського Світла; при цьому він не соромився піднімати на сміх розповіді ченців про молитовні прийоми про духовні осяяння.

В 1340 афонські подвижники за участю святителя склали спільну відповідь на нападки Варлаама – так званий «Святогірський томос».

На Константинопольському Соборі 1341 в храмі Святої Софії відбулася суперечка святителя Григорія Палами з Варлаамом, що зосередився на природі Фаворського Світла. 27 травня 1341 Собор прийняв положення святителя Григорія Палами про те, що Бог, недоступний у Своїй Сутності, виявляє Себе в енергіях, як Фаворське Світло, які звернені до світу і доступні сприйняттю, але є не створеними.

Хоча вчення Варлаама було засуджене як ересь і сам він підданий анафемі, суперечки між паламітами і варлаамітами не закінчилися. До числа другого належали учень Варлаама, болгарський монах Акиндин і Патріарх Іоанн XIV Каленас (1341-1347), до них схилився і Андронік III Палеолог (1323-1341). Акиндин виступив з рядом трактатів, в яких оголошував святителя Григорія і афонських ченців винуватцями церковних смут. Святитель написав докладне спростування домислів Акиндина. Але незважаючи на це Патріарх відлучив святителя від Церкви (1344) і піддав ув'язненню

, яке тривало три роки. У 1347 році, коли Іоанна XIV на патріаршому престолі змінив Ісидор (1347-1349), святитель Григорій Палама був звільнений і возведений у сан архієпископа Солунського. В 1351 році Влахернський Собор урочисто засвідчив православність його вчення.

За три роки до смерті він повернувся в Солунь. Напередодні його кончини йому з'явився у видінні святитель Іоанн Златоуст. Зі словами «У нагірна! У нагірна!» Святитель Григорій Палама мирно преставився до Бога 14 листопада 1359. У 1368 році він був канонізований на Константинопольському Соборі при Патріарху Філофеї (1354-1355, 1362-1376), який написав житіє і службу святителю.